ضمیمه ۳
طرح‌ریزی برنامه‌های خوب

مقدمه: اجتماع مسیحی (کلیسا یا مشارکتهای خانگی) در وهله نخست یك ارگانیسم یا موجود زنده و متشکل از افرادی است که روح خدا در آنها سکونت دارد. ولی فعالیتهای این سازمان باید دارای نظم باشد (اول قرنتیان ۱٤: ۳۳، ٤۰).
بنابراین مسیحیان باید موضوعاتی چون برنامه‌ریزی، سازماندهی و مدیریت و ارزیابی را جدی تلقی کنند.

الف - دلایل نیاز به برنامه‌ریزی خوب

۱- برنامه‌ریزی منجر به نتایج بهتری می‌شود.

امثال ۲۱: ٥: "فکرهای مرد زرنگ تماماً به فراخی می‌انجامد، اما هر که عجول باشد، برای احتیاج تعجیل می‌کند." (امثال ۱۹: ۲)

۲- برنامه‌ریزی منجر به داشتن روابط بهتر با دیگران می‌شود.

امثال ۱٤: ۲۲: "برای کسانی که تدبیر نیکو می‌نمایند، رحمت و راستی خواهد بود."

۳- برنامه‌ریزی منجر به داشتن رابطه بهتر با خدا می‌شود.

اشعیا ۳۰: ۱- ۲. خلاصه: با خدا مشورت کنید و با هدایت روح خدا نقشه‌های او را در زندگی خود پیاده نمایید.

ب - آنچه برای یك برنامه‌ریزی خوب لازم است

۱- برنامه‌ریزی مستلزم سخت‌کوشی در زمان مناسب است.

امثال ۱۰: ٤- ٥ " آدمهای تنبل، فقیر میشوند ولی اشخاص فعال ثروتمند میگردند. کسی که به موقع محصول خود را برداشت میکند عاقل است، اما کسیکه موقع برداشت محصول میخوابد مایه ننگ است."
امثال ۲۰: ٤. "مرد کاهل به سبب زمستان شیار نمی‌کند، لهذا در موسم حصاد گدایی می‌کند و نمی‌یابد".
امثال ۲۷: ۱. "درباره فردا فخر منما، زیرا نمی‌دانی که روز چه خواهد زایید".
امثال ۲۸: ۱۹. "هر که زمین خود را زرع نماید از نان سیر خواهد شد، اما هر که پیروی باطلان کند از فقر سیر خواهد شد."
امثال ۳۰: ۲٥. "مورچه‌ها طایفه بی‌قوتند، لیکن خوراك خود را در تابستان ذخیره می‌کنند."

۲- برنامه‌ریزی مستلزم حضور مشاوران خوب است.

امثال ۱٥: ۲۲. "از عدم مشورت تدبیرها باطل می‌شود، اما از کثرت مشورت‌دهندگان برقرار می‌ماند."
امثال ۱۹: ۲۰. "پند را بشنو و تأدیب را قبول نما تا در عاقبت خود حکیم بشوی."
امثال ۲۰: ۱۸. "فکرها به مشورت محکم می‌شود، و با حسن تدبیر جنگ نما".
امثال ۲۹: ۱۲. "حاکمی که به سخنان دروغ گوش گیرد، جمیع خادمانش شریر خواهند شد".

۳- برنامه‌ریزی مستلزم دعا است.

امثال ۱٦: ۳. "اعمال خود را به خداوند تفویض کن، تا فکرهای تو استوار شود." (یعقوب ٤: ۲)

٤- برنامه‌ریزی مستلزم فروتنی است.

امثال ۱٦: ۹. "دل انسان در طریقش تفکر می‌کند، اما خداوند قدمهایش را استوار می‌سازد."
امثال ۱٦: ۲٥. "راهی هست که در نظر انسان راست است، اما عاقبت آن راه موت می‌باشد."
امثال ۱۹: ۲۱. "فکرهای بسیار در دل انسان است، اما آنچه ثابت ماند مشورت خداوند است."
امثال ۲۱: ۳۱. "اسب برای روز جنگ مهیا است، اما نصرت از جانب خداوند است."

۵- برنامه‌ریزی مستلزم در نظر گرفتن اولویتها است.

امثال ۲٤: ۲۷. "کار خود را در خارج آراسته کن و آن را در ملك مهیا ساز (کارهایی که واقعاً مهم و در اولویت هستند و نمیتوانند به عقب بیافتند) و بعد از آن خانه خویش را بنا نما (کارهای کم‌اهمیت‌تر که چندان اولویت ندارند)."

٦- برنامه‌ریزی مستلزم جمع‌آوری حقایق است.

امثال ۲٤: ۳۲. "پس من نگریسته متفکر شدم، ملاحظه کردم و ادب آموختم".
امثال ۲۵: ۲. "مخفی داشتن امر جلال خدا است، و تفحص نمودن امر جلال پادشاهان است."
امثال ۲۷: ۲۳. "به حالت گله خود نیکو توجه نما، و دل خود را به رمه خود مشغول ساز."
امثال ۲۹: ۱۸. "جایی که رؤیا نیست قوم گردنکش می‌شوند، اما خوشابحال کسی که شریعت را نگاه می‌دارد."

۷- برنامه‌ریزی مستلزم وفاداری است.

امثال ۲۷: ۱۸. "هر که درخت انجیر را نگاه دارد میوه‌اش را خواهد خورد، و هر که آقای خود را ملازمت نماید محترم خواهد شد."

۸- برنامه‌ریزی مستلزم نظم و تربیت است.

امثال ۲۸: ۲. "از معصیت اهل زمین حاکمانش بسیار می‌شوند، اما مرد فهیم و دانا استقامتش برقرار خواهد ماند."
امثال ۳۰: ۲۷. "ملخها را پادشاهی نیست، اما جمیع آنها دسته دسته بیرون می‌روند."

پ - آنچه برای اجرای یك طرح یا برنامه خوب لازم است.

۱- برنامه‌ریزی
برنامه‌ریزی زمانی است که من بر اساس حقایق موجود، اهداف مشخصی برای خود تعیین کرده باشم و به منظور نیل به این اهداف، برنامه روشنی تدارك دیده باشم.

۲- سازماندهی
سازماندهی زمانی است که هر شخص بروشنی می‌داند مسؤول انجام چه کاری است و در برابر چه کسی پاسخگو است.

۳- رهبری
رهبری زمانی است که من در زمان مناسب، تصمیمات درستی اتخاذ می‌کنم و این تصمیمات به‌خوبی به مرحله اجرا در می‌آیند. توانایی ایجاد ارتباط روشن و مشخص یکی از ارکان مهم رهبری است.

٤- ارزیابی
ارزیابی زمانی است که من کاری را که انجام داده‌ام با آنچه باید انجام می‌دادم یا با آنچه طرحش را برنامه ریزی کرده ام، مقایسه می‌کنم و تفاوت بین آنها را تجزیه و تحلیل کرده ام.

ت - محتوای یك برنامه خوب

یك برنامه خوب عبارت است از اطلاعات، هدف، فعالیتها و زمانبندی مناسب (فعالیتها + زمانبندی= یك برنامه). یك برنامه باید در چارچوب سازمانی توسط رهبران و کارکنان، خطمشی، قوانین، اولویتها و منابع محدود آن اعمال گردد.

۱- اطلاعات به شما می‌گویند که چارچوب برنامه‌تان چیست.
۲- هدف به شما می‌گوید که چه کاری را می‌خواهید به انجام برسانید.
۳- فعالیتها به شما می‌گویند که چگونه می‌خواهید هدفتان را به تحقق برسانید.
۴- زمانبندی به شما می‌گوید که چه وقت می‌خواهید هدفتان را به تحقق برسانید.

ث - اول: جمع‌آوری و ارزیابی اطلاعات

برای داشتن يك برنامه‌ریزی درست، آگاهی از اطلاعات مربوطه دارای اهمیت فراوانی است. شما باید درخصوص موارد زیر اطلاعات لازم را بدست آورید:

۱- هدایت
خدا در کلامش و توسط روحش به مسیحیان در نقاط مختلف جهان، و به طور خاص به خود شما، چه می‌گوید؟ خدا درخصوص برنامه‌ای خاص در کلامش چه تعلیمی می‌دهد؟ او چگونه شما را در دعا هدایت می‌کند؟
اهداف مخفی یا مکشوف شده خدا (تثنیه ۲۹: ۲۹؛ مزمور ۳۲: ۸؛ عاموس ۳: ۷) را به هیچ وجه نمی‌توان عقیم گذاشت. خدا بر تمام امور کنترل دارد. نقشه الهی او (هدف، مشیت و تدبیر او) همواره پابرجا و استوار خواهد ماند و به انجام خواهد رسید (ایوب ٤٢: ٢- ٣؛ مزمور ٣٣: ١١؛ امثال ١٦: ٩؛ ١٩: ٢١؛ ٢٠: ٢٤؛ ٢١: ٣٠؛ اشعیا ٨: ١٠؛ ١٤: ٢٤، ٢٧؛ ٢٥: ١؛ ٤٠: ٨؛ ٤٦: ١٠- ١١؛ ٤٨: ١٤؛ ٥٥: ١١؛ ارمیا ٤٤: ٢٩؛ افسسیان ١: ١١؛ مکاشفه ٣: ٧- ٨). بنابراین سعی کنید تا حد امکان مطابق با نقشه خدا برنامه‌ریزی کنید.

۲- سازماندهی
اهداف عمومی اجتماع مسیحی (کلیسا، مشارکت خانگی یا سازمان) که من عضو آن هستم، چه هستند؟

۳- پیشرفت
تا به حال به چه نتایجی دست یافته‌اید؟ در سال گذشته به چه پیشرفتهای نائل شده‌اید؟ (اول تیموتاؤس ٤: ١٥)

٤- درسهای آموزنده
از تجارب، اشتباهات، موفقیتها و شکستهای سال گذشته خود چه درسهایی باید بیاموزید؟ (امثال ٢٤: ٣٢). این نکات آموزنده را تجزیه و تحلیل کنید.

٥- فرهنگ
مشخصات اصلی فرهنگ (جهان‌بینی، اعتقادات، ارزشها، سنن و سازمانها) شما و فرهنگی که در آن خدمت می‌کنید، چه هستند؟ روح زمانه ما چیست؟
(مراجعه کنید به راه‌هایی منزجرکننده: تثنیه ١٨: ٩- ١٣؛ سنتهایی باطل و بیهوده، متی ١٥: ١- ٩)

٦- نیازها
کسانی که می‌خواهید به آنها رسیدگی کنید چه نیازهایی دارند؟ نیاز خودتان، همکارانتان و اعضای خانواده‌تان چیست؟
(امثال ٢٧: ٢٣؛ ارمیا ١٢: ١٠- ١١؛ ٢٣: ١- ٤٠؛ حزقیال ٣٤: ١- ٢٤، زکریا ١٠: ٢- ٣؛ ١١: ١٥- ١٧، متی ٩: ٣٦)

۷- امکانات و موقعیتها
خدا چه موقعیتها یا درهای بازی پیش روی شما قرار داده است؟ (اعمال ١٤: ٢٧؛ اول قرنتیان ١٦: ٨- ٩؛ دوم قرنتیان ٢: ١٢؛ کولسیان ٤: ٣؛ مکاشفه ٣: ٧- ٨).

۸- مشکلات
با چه نوع مشکلات، مخالفتها، موانع و کمبودهایی مواجه می‌شوید؟ (اعمال ١٦: ٦- ٩؛ اول تسالونیکیان ٢: ١٧- ١٨؛ دوم قرنتیان ١١: ٢٨).

۹- منابع
چه منابعی در اختیار دارید؟ آیا نیروی انسانی در اختیار دارید؟ کسانی که حاضرند به شما کمك کنند تا چه حد خود را در این زمینه متعهد می‌بینند (فیلیپیان ٢: ١٩- ٢١)؟ آیا جهت ملاقات با یکدیگر مکانهایی در اختیار دارید (اعمال ١٩: ٩)؟ آیا از وقت کافی، مواد لازم، منابع مالی (کولسیان ٤: ٢- ٤)، حمایت از طریق دعا (کولسیان ٤: ٢- ٤) و غیره برخوردار هستید؟

۱۰- قابلیتها
همکارانتان یا افرادی که می‌خواهید به آنها رسیدگی کنید چه قابلیت‌هایی دارند؟ آیا از قابلیت‌هایی چون استعدادهای طبیعی، عطایای روحانی، نقاط قوت و ضعف، تجربه، ایمان و قابلیتهای دیگر برخوردارند؟

۱۱- هزینه‌ها
شما و دیگران باید از لحاظ وقت (دوم قرنتیان ۱۱: ۲۷)، از لحاظ مالی، توانایی‌ها، آماده کردن مطالب آموزشی و برنامه‌ها، مخالفتها و زحمات احتمالی که ممکن است با آنها مواجه شوید (دوم تیموتاؤس ۳: ۱۲)، چه بهایی را متقبل شوید؟

۱۲- مشورت دیگران
رهبران‌تان یا سایر کسانی که از لحاظ روحانی افرادی بالغ و باتجربه هستند در شرایطی مشابه چه مشورتی می‌دهند؟ تنها پس از توجه به تمام نکات بالا، درصدد مشورت گرفتن از دیگران برآیید.

ج - دوم: تصمیم‌گیری و نوشتن اهداف

۱- تصمیم‌گیری در مورد اهداف

الف) در مورد ایده‌های جدید تبادل‌نظر کنید.
۱) تبادل‌نظر یعنی بحث و گفتگو به منظور رسیدن به ایده‌هایی جدید.
۲) به طور خاص با همکاران، رهبران، مشاوران، و نیز با همسر و فرزندان‌تان تبادل‌نظر کنید.

ب) تبادل‌نظر کردن در فضایی آزاد.
۱) در فضایی آزاد با یکدیگر تبادل‌نظر کنید. تمام راه‌ها را سبك و سنگین کنید و تمام جوانب را خوب بسنجید.
۲) به دقت به واکنشها و سؤالات دیگران گوش دهید. سعی کنید به مقاصد یکدیگر بدرستی پی ببرید.
۳) در مورد عواقب فرضی و واقعی تصمیمات و اقدامات خود با یکدیگر فکر کنید. اشعیا ٤٧: ٧ "در مورد آن چیزی که ممکن است واقع شود فکر کنید."
٤) هر ایده‌ای را با کلام خدا مطابقت دهید.
٥) در رابطه با هر موضوع مهمی دعا کنید.
٦) به کسانی که در روند تصمیم‌گیری‌ها نقش دارند (مانند همسر، فرزندان، اعضای گروه و غیره) به اندازه کافی فرصت بدهید تا در خصوص تصمیمات پیشنهادی به تفکر بپردازند و دعا کنند.

پ) تصمیم‌گیری.
۱) سعی کنید تا حد امکان در جمع تصمیم‌گیری کنید؛ به عنوان مثال، تمام همکاران یا شورای پیران کلیسا یا اعضای کلیسا با هم در مورد مسئله‌ای تصمیم بگیرند.
۲) سعی کنید تصمیمات‌تان به‌اتفاق آراء و با موافقت جمع باشد. (اعمال ۱٥: ۲۸).
۳) برخی از تصمیمات را باید به تنهایی اتخاذ کنید. در این گونه موارد، تنها خودتان مسؤول و پاسخگو خواهید بود.

ت) اتخاذ تصمیمات مهم.
۱) تصمیمات و برنامه‌های شما بر اساس کدام اصول (احکام، تعالیم و وعده‌های) کتاب‌مقدسی است؟
۲) انتظار دارید خدا در میان شما چه کاری انجام دهد؟
۳) می‌خواهید چه نوع تأثیری بر مردم بر جای بگذارید؟
٤) فلسفه خدمتی شما چیست؟ (منظور، اصول یا حقایقی است که تعیین‌کننده عملکردهای شما است)
٥) خطمشی خدمت شما چیست؟ (منظور، نگرش و گامهای اصلی است که برمی‌دارید)؟
٦) چه برنامه‌های دارید؟ (منظور، اهداف و برنامه‌ریزی‌هایی است که نوع فعالیت و زمانبندی انجام این فعالیتها را نیز در بر می‌گیرد)
۷) ساختار سازمان شما چگونه است؟
۸) با سایر گروهها و نهادها چه نوع رابطه‌ای دارید؟ (گروههای دیگر در کلیسا، کلیساها و رهبران دیگر)
۹) سبك، روحیه و روش خدمتی شما چگونه است؟

۲- نوشتن اهداف

الف) محتوای اهداف
اهداف باید منعکس‌کننده موارد زیر باشد:
۱) اهداف باید منعکس‌کننده دعوت خدا باشد.
خدا از شما می‌خواهد چه کاری انجام دهید؟ خدا مایل است زندگی خود را وقف انجام چه کاری بکنید؟ اشعیا ۳۰: ۱- ۲.
۲) اهداف باید منعکس‌کننده احکام و تعالیم خدا باشد.
از کدام احکام و فرامین مهم کلام خدا باید اطاعت نمود؟ لوقا ۱۰: ۲٥- ۲۸.

۳) اهداف باید منعکس‌کننده خواسته‌های ملکوت خدا، کلیسا و همسایگان‌تان باشد.
اهداف کلی اجتماع مسیحی (کلیسا یا سازمانی) که در آن عضویت دارید چیست؟

ب) نقش و عملکرد این اهداف
اهداف شما باید:
۱) انگیزه‌بخش باشد. هدف باید بتواند بروشنی به همگان نشان دهد که چرا شما به انجام کاری بخصوص مشغول هستید.
۲) انتخابی باشد. هدف باید بتواند دیگران را نیز متقاعد کند که خود را نسبت به آن متعهد ببینند.
۳) کارآمد باشد. هدف نباید باعث هدر رفتن منابع (اعم از منابع انسانی، مالی یا وقت) شود. هدف نباید بی‌جهت بر امور غیر ضروری تاکید داشته باشد.
٤) قابل سنجش باشد. هدف، اساس ارزیابی و کنترل است. به همین خاطر است که اهداف را باید بر اساس نتایجی واقعی و قابل سنجش تنظیم نمود.

پ) مشخصات اهداف خوب
هدف شما باید:
۱) مختصر و کوتاه باشد. هر کس باید بتواند هدف را به خاطر بسپارد.
۲) روشن و مشخص باشد. هر کس باید بتواند هدف را یادداشت کند.
۳) انگیزه‌بخش باشد. باید بتواند مردم را وادار به انجام کاری سازد.
٤) ترغیب‌کننده باشد. هدف باید باعث تقویت ایمان و پیشرفت زندگی شخص شود.
٥) واقع‌گرایانه باشد. هدف باید عملی و واقع‌بینانه باشد.
٦) مشخص و جزئی باشد. هدف باید قابل‌سنجش باشد.
۷) آشکار باشد. هدف باید بیانگر نتایج باشد، نه بازگوکننده فعالیتها.

چ - سوم: یادداشت نمودن اهداف، فعالیتها و زمانبندی

"برنامه‌ریزی کردن" یعنی بکار گرفتن منابع در زمینه‌هایی که باعث می‌شود به هدف خاصی که داریم نائل شویم.

۱- نمونه‌ای از یك برنامه سالیانه جهت شاگردسازی.

اهداف	فعالیتها	زمان
الف) من این گروه ٥ نفره را برای مسیح شاگردسازی کرده‌ام.	الف) ٤ کتاب دستورعمل شاگردسازی را که حاوی نکات خلاق و آموزنده هستند، تعلیم دهید.	الف) ٤٨ درس هفتگی در طول سال، هر درس بین ۲ الی ۳ ساعت
ب) من دیگران را تشویق کرده‌ام که کلام خدا را در زندگی خود بکار ببرند.	ب) ملاقاتهای مرتب انفرادی داشته باشید.	ب) هر گاه نیاز بود، ولی حداقل ماهی یکبار
پ) من گروهی را پیرو مسیح ساخته‌ام.	پ) ۱۲ جلسه با شرکت تمام گروههای کوچك یا گروه‌های خانگی ترتیب دهید.	پ) ۱۲ جلسه ماهیانه، در وسط ماه

۲- نمونه‌ای از درس ۳ در دستورعمل شاگردسازی - کتاب اول

اهداف	فعالیتها	زمان
الف) ما با هم فرصت پرستش داشته‌ایم.	الف) خصوصیت: خدا عظیم و قدرتمند است.	الف) ۲۰ دقیقه
ب) ما با یکدیگر اوقات خلوت داشته‌ایم.	ب) متی ۸: ۱- ۱۱: ۲٤	ب) ۲۰ دقیقه
پ) من یك درس جدید شاگردی تعلیم داده‌ام.	پ) مفاهیم پیغام انجیل	پ) ۷۰ دقیقه
ت) ما با یکدیگر دعا کرده‌ایم.	ت) دعا در واکنش به کلام خدا	ت) ۸ دقیقه
ث) من یك تکلیف داده‌ام.	ث) تکلیف کتبی برای درس ٤	ث) ۲ دقیقه

۳- نمونه‌ای از درس ٤ در دستورعمل شاگردسازی - کتاب اول

اهداف	**فعالیتها**	**زمان**
الف) ما با یکدیگر وقت رازگاهان داشته‌ایم.	الف) متی ۱۱: ۲۵- ۱٤: ۳٦	الف) ۲۰ دقیقه
ب) ما یك آیه را حفظ کرده، در مورد آن تعمق نموده‌ایم.	ب) اطمینان از پاسخ دعا - یوحنا ۱٦: ۲٤	ب) ۲۰ دقیقه
پ) ما با یکدیگر قسمتی از کلام خدا را بررسی کرده‌ایم.	پ) روش ٥ قدم من از کجا می‌آیم؟ پیدایش ۱: ۱- ۲: ٤	پ) ۷۰ دقیقه
ت) ما با یکدیگر دعا کرده‌ایم	ت) دعا کردن برای یکدیگر	ت) ۸ دقیقه
ث) من یك تکلیف داده‌ام	ث) تکلیف کتبی برای درس ٥	ث) ۲ دقیقه

٤- <u>فهرست ارزیابی کارها</u>

الف) آیا من با دیگران مشورت کرده‌ام (امثال ۱٥: ۲۲؛ ۲٤: ٦)؟
ب) آیا خدا این برنامه‌ها را تأیید کرده است (اشعیا ۳۰: ۱- ۲؛ دوم قرنتیان ۱۰: ۱۸؛ اعمال ۱٥: ۲۸)؟
پ) آیا تمام احتمالات را سنجیده‌ام؟
ت) آیا از منابع خود به بهترین نحو استفاده کرده‌ام؟

٥- <u>فهرست انجام کارها</u>

الف) فعالیتهای مربوط به درس بعد را به خوبی آماده کنید (در نهایت با همکارتان که او را تعلیم می‌دهید).
ب) منابع مورد نیاز برای آن درس را که شامل تکالیف کتبی برای تمام اعضای گروه است، جمع‌آوری کنید.
پ) میز و صندلیها، نور، سیستم گرمایی، تخته سیاه، گچ و تخته‌پاك‌کن (یا تخته سفید و ماژیك و تخته‌پاك‌کن)، کتابهای سرود، کتاب‌مقدس، کاغذ و خودکار و نوشیدنیها را یك به یك آماده کنید (یا از همکارتان درخواست کنید که این مسؤولیت را بر عهده گیرد.)
د. دعا کنید و تمام کارهایی را که بنا است انجام دهید به خدا بسپارید تا در برنامه‌های خود موفق شوید (امثال ۱٦: ۳). به طور مرتب برای اعضای گروه خود دعا کنید. با همکار خود دعا کنید. به عنوان مثال می‌توانید بر طبق کولسیان ۱: ۹- ۱۲ برای آنها دعا کنید.